

Cuprins

<i>Precizare</i>	5
Capitolul 1	
În care câțiva corifei ai culturii române discută despre visul ciudat al unuia dintre ei, un vis în care Regatul României ar fi devenit republică socialistă în perioada postbelică.....	7
Capitolul 2	
În care Mircea Eliade află despre o stranie prietenie care ar fi existat între Nikola Tesla și Nicolae Karpen și aprobă tema de cercetare propusă de Dragoș Montani.....	57
Capitolul 3	
În care vedem cum arăta high-life-ul Regatului României în anul 1971, iar Dragoș Montani primește o invitație neașteptată.....	96
Capitolul 4	
În care Dragoș Montani dă curs invitației și are parte de o incursiune în lumea Nadiei Reisner	129
Capitolul 5	
În care corifeii culturii române încearcă să afle răspunsul la o întrebare fundamentală, dar devin martorii unor apariții neașteptate, iar Nadia Reisner și Dragoș Montani explorează centrul Bucureștiului pe timp de noapte	186
Capitolul 6	
În care Dragoș Montani evaluează provocările existenței, iar întrebarea de la care porniseră cei cinci pare a-și găsi oarece explicații.....	262

Capitolul 7

În care Mircea Eliade are parte de o întâlnire
cu totul neobișnuită.....280

Capitolul 8

În care vedem de unde a început povestea.....295

Eugen Cadaru

Cișmigieni

roman

POLIROM
2020

Nadia tăcu câteva momente, apoi ridică din umeri oarecum plictisită.

— Mda. Ce să mai zic? Poate ai dreptate, ce știu eu...

Se lăsă liniștea. De afară, prin ușa întredeschisă a balconului, se auzea ciripitul păsărelelor. Apoi, tot fata reveni. Vocea îi era complet relaxată:

— În final, dacă e cum zici înseamnă că e de bine. Dacă a-i face pe alții fericiți este cheia fericirii personale e bine, pentru că eu tocmai în acest sens lucrez. După cum știi, tocmai îmi propun să organizez o expoziție cu nuduri. Și oamenilor le plac nudurile. Deci îi fac fericiți.

Alexandru o privi descumpănit. Apoi adăugă trist:

— Nu, Nadia, nu îi faci fericiți, ci din contră. Procedând astfel, le induci sau le exacerbezi niște lăcomii. Și, în fapt, îi împingi spre nefericire.

Fata se întoarse brusc spre Dragoș.

— După cum vezi, cu fratele meu nu ai cum să o scoți în vreun fel la capăt. Gata, m-am săturat, fiecare cu ale lui! Hai să ne plimbăm prin grădină!

Se ridică de pe scaun și îi făcu semn s-o urmeze.

Dragoș îl salută pe Alexandru Reisner cu o ușoară înclinare a capului, iar acesta îi răspunse în același fel. Juniorul Montani remarcă, din nou, ochii limpezi și privirea netulburată a acestuia. Se îndreptară spre ieșirea din spre grădină și, când ajunseră în dreptul ei, Nadia dădu la o parte perdeaua. Trecură dincolo.

De pe platforma înaltă a balconului larg, din piatră, Dragoș putu cuprinde cu privirea întreaga perspectivă sau, cel puțin, atât cât se putea vedea din ea. În imediata lor apropiere era o mică grădină în care, printre bucelele unei mici alei șerpuite, se aflau o masă și câteva șezlonguri așezate sub niște umbreluțe, iar ceva mai departe, cam la vreo cincisprezece metri distanță, începea o zonă de vegetație – arbuști

și copaci – atât de intensă, încât aducea mai degrabă cu o duminică.

Se auzi vocea fetei:

— Deci vezi bine că eu și Alexandru nu prea avem cum să ne înțelegem. El e mistic, iar eu sunt hedonistă și existențialistă. El îi are ca repere pe Tolstoi și Dostoievski, în timp ce eu mă regăsesc în ideile lui Sartre și ale lui Camus. Ne ghidăm după convingeri mult prea diferite pentru a putea ajunge la un compromis. Cred că cea mai bună soluție ar fi să ne ignorăm reciproc, deși asta nu e tocmai simplu, având în vedere că locuim în aceeași casă.

Căută spre el.

— Tu ce părere ai?

Dragoș nu răspunse.

— Cum ți s-a părut toată discuția pe care ai auzit-o. Și, apropo, ești credincios sau ateu?

— Cred că sunt agnostic mai degrabă.

Fata surâse.

— Am înțeles, ești dubitativ, cum îi stă bine oricărui filozof.

— Nu știu, poate.

Făcu o scurtă pauză, după care continuă:

— Referitor la chestiunea aceasta, a existenței sau a inexistenței lui Dumnezeu, cândva m-am întrebat cum ar fi dacă, la momentul morții, corpul uman ar dispărea ca un abur.

Nadia pufni surprinsă.

— Poftim? Cum adică să dispară ca un abur? Adică să dispară instantaneu și complet?

Dragoș aprobă înclinând din cap.

— Exact. Care ar fi concepția noastră despre Dumnezeu dacă, imediat după încetarea tuturor funcțiilor vitale, s-ar produce o reacție chimică ce ar vaporiza imediat organismul

uman și n-ar mai rămâne nicio urmă fizică din omul care a fost?

Ea păru că se gândește.

— Ce idee ciudată! Parcă ai fi Fred.

El se încruntă.

— Cine-i Fred?

— Fred este un prieten, o să-ți povestesc despre el.

Reveni rapid la tema în discuție:

— Și, ce răspuns ți-ai dat? Cum ar fi concepția noastră despre Dumnezeu dacă corpul ar dispărea imediat după moarte?

Dragoș ridică din umeri.

— Păi, nu știu. De asta și întreb, că nu știu.

Nadia rămase tăcută și începu să coboare scările masive, de piatră, care duceau spre grădină. Dragoș o urmă.

— Și, dacă referitor la existența lui Dumnezeu ești dubitativ, despre religii ce părere ai?

Băiatul chibzui.

— Așa, pe scurt, aș zice că n-ar trebui aruncate la gunoi. Nici absolutizate, dar nici abandonate, ci tratate cu echilibru.

— Adică ce înseamnă asta?

— Asta înseamnă că ar trebui să observăm că, per ansamblu, acestea au un efect mai degrabă pozitiv în existența omului. Mistica pune omul în acord cu nevoia sa fundamentală de speranță și de sens, de rost. Ideea aceasta, că viața ar fi un fel de clasă de examen și că la capătul ei ne poate aștepta sau un bal de absolvire, sau un subsol de trudă continuă nu e tocmai rea. În mod cert sunt oameni pe care această concepție îi ajută atât să treacă cu bine prin viață, să depășească cu mintea întreagă toate dificultățile realității, cât și să devină mai buni. Există oameni care chiar lucrează asupra propriului sine spre a

se despătimi, cum se spune, având această idee în minte. Ceea ce e un lucru folositor, nu?

Terminaseră de coborât scările și deja pășeau pe pământ. Dragoș aproape că putea simți vibrația acestuia fremătând sub tălpile lui. Nadia își roti ochii spre el și îl țintui cu lumina lor verde.

— Dar nu ți se pare că această idee, că omul ar trebui să renunțe la egoism spre a deveni un fel de înger preocupat doar de a le sluji celor din jurul său, nu este, de fapt, nimic altceva decât o uriașă demagogie?! Adică uită-te la noi! Fiecare om își caută strict propria lui fericire! De ce să fim atât de perfizi încât să pretindem că ne ghidăm după principii cărora, în fapt, în viața de zi cu zi, nu le dăm nicio atenție? Și care, în mod evident, vin în contradicție cu natura umană care, tot la fel de evident, după cum ne arată lumea înconjurătoare, presupune doar căutarea binelui propriu. Ți place așa, să ne bălăcim cu toții într-o mare minciună?

El nu avu nicio reacție.

— Mie mi se pare o uriașă ipocrizie pentru că, în realitate, nimeni nu trăiește pentru altul. Nici măcar părinții pentru copiii lor!

Dragoș tresări. O vibrație scurtă, ca de foc, îi străbătuse tot corpul.

— Ei, părinții pretind că trăiesc pentru copii, dar în fapt, în economia vieții lor, copiii sunt doar un element, alături de multe altele, care trebuie bifat pentru ca ei să se poată considera împliniți.

Fata se ambalase în argumentație și Dragoș se gândi că era nespus de frumoasă.

— Eu, cel puțin, nu mint. Da, spun limpede și clar că sunt egoistă. Și? Nu suntem toți la fel, dincolo de poleiala demagogică a discursurilor pe care le țin unii? Măcar eu

am curajul să recunosc. Chiar dacă șacalii de moraliști demagogi și farisei m-ar sfâșia, acuzându-mă de cinism. Dar eu așa consider și spun direct acest lucru: rostul fiecăruia dintre noi este acela de a-și dezvolta propriul potențial și de a-și lua partea sa din beneficiile pe care i le poate oferi viața!

Dragoș nu scoase niciun cuvânt grăbit. Cântări atent vorbele ei, apoi spuse calm:

— Asta este valabil pentru tine. Dar nu toți oamenii sunt la fel. Cu toții suntem foarte diferiți și poate că, printre noi, chiar există unii oameni al căror scop principal este acela de a-și păstra karma curată, chiar dacă asta înseamnă să-și reducă accesul la beneficiile de care ziceai.

Nadia îl cercetă.

— Să înțeleg că și tu faci parte dintre aceia?

Dragoș nu scoase niciun cuvânt. Ea îl întrebă din nou:

— Karma, zici? Ți place budismul?

El ridică din umeri.

— Doar încerc să iau ce-i mai bun din toate culturile. Și constat că, încercând să trăiesc așa, obțin echilibru și pace. Și, dacă tot ai zis ceva de natura umană, îmi face impresia că aceasta ar fi natura umană adevărată: echilibrul și pacea. Care, după cum spunea și fratele tău, se cam pierd atunci când omul aleargă numai după ambiții și satisfacții.

Fata îl urmărea cu atenție. El nu mai adăugă nimic.

— Eu cred în libertate, Dragoș. Asta este singura mea credință: dreptul fiecăruia de a face ce dorește cu viața sa, fără să i se spună din afară ce e bine și ce e rău.

Lui Dragoș îi trecu prin minte că s-ar putea să o enerveze, dar totuși zise:

— Înțeleg ce spui. Dar mi-e teamă că faci o confuzie totuși. Libertatea nu este o valoare absolută. Totul depinde de ce anume faci cu ea.

Făcu o pauză, după care arătă spre măsuța aflată la câțiva metri depărtare de ei, pe care se aflau mai multe câni și o sticlă cu apă.

— De exemplu, în baza libertății de care spui, eu aș putea să mă duc acum și să sparg tot ceea ce se află pe masa aceea. Dar cred că ești de acord cu mine că acesta n-ar fi un lucru bun.

Ea confirmă:

— Da, numai că tu ești cel care hotărăște, nu vin eu să-ți spun că nu e bine să spargi paharele. Asta e ceea ce pretind și eu de la oameni, să nu vină nimeni să-mi spună ce ar trebui să fac.

El încercă să-i corecteze raționamentul:

— Dar trebuie să ținem cont unii de alții, nu? Eu nu sparg paharele acelea pentru că ție nu ți-ar plăcea acest lucru. Probabil că, dacă aș face așa, m-ai da afară imediat. Și eu nu vreau ca acest lucru să se întâmple. Deci vezi, tu implicit îmi limitezi libertatea, chiar dacă ai impresia că nu faci acest lucru.

Ochii ei zâmbiră.

— Și, dacă n-ar exista sancțiunea de care ziceai, chiar ai sparge paharele?

Zâmbiră și ochii lui.

— De fapt, nu. Nu m-ar distra asta prea mult.

Se uitară unul spre altul, câteva momente, în tăcere. Apoi, el încercă să concluzioneze:

— Cam asta e cu libertatea. Cât timp omul trăiește în societate și nu se află singur pe o insulă pustie, libertatea nu poate fi absolută. A considera altfel ar însemna să negăm realitatea, ceea ce ar fi un comportament cam irațional, cred.

Fata prinse ideea din zbor și încercă să o transforme într-un argument pentru sine.